

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

ГОРІН Артур Володимирович

УДК 351.82 : 796/799 (477)

**МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ФІЗКУЛЬТУРНО-
СПОРТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ**

25.00.02 – механізми державного управління

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата наук з державного управління

Харків –2024

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Національному університеті цивільного захисту України.

Науковий керівник: доктор наук з державного управління, професор,
Заслужений працівник освіти України
СИЧЕНКО Віктор Володимирович,
Дніпровська академія неперервної освіти, ректор.

Офіційні опоненти: доктор наук з державного управління, професор
ПАРУБЧАК Іван Орестович,
Львівський національний університет ветеринарної
медицини та біотехнологій
ім. С.З. Гжицького, в.о. ректора

кандидат наук з державного управління, доцент
РИБЧИЧ Іван Євстахійович,
Львівський державний університет фізичної
культури імені Івана Боберського, доцент кафедри
фізкультурно-спортивної реабілітації та спортивної
медицини

Захист відбудеться «02» травня 2024 р. об 11.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 64.707.03 Національного університету цивільного захисту України за адресою: 61024, м. Харків, вул. Лермонтовська, 28, зал засідань (1-й поверх).

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного університету цивільного захисту України за адресою: 61023, м. Харків, вул. Чернишевська, 94.

Автореферат розісланий «02» квітня 2024 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

С.А. Мороз

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Одним із найважливіших завдань будь-якої держави є забезпечення соціального та демографічного розвитку, а також створення фінансово-економічних, організаційно-правових та інших безпекових умов для формування здорової нації. Адже саме народ є єдиним джерелом влади, яка делегується державним інституціям з метою формування та реалізації ними результативної соціально-орієнтованої державної політики. На виконання цього завдання затверджено Стратегію розвитку фізичної культури і спорту на період до 2028 року. У цій стратегії визначається, що в сучасних умовах виникла гостра потреба переходу від традиційно сформованих схем державного регулювання розвитком фізкультурно-спортивної діяльності до інноваційного управління, покликаною дієво реагувати на соціально-економічні та політичні зміни, які відбуваються в країні. Метою зазначеної стратегії є створення умов, що забезпечують можливість молоді вести здоровий спосіб життя, систематично займатися фізичною культурою та спортом, отримувати доступ до розвиненої спортивної інфраструктури, а також підвищувати конкурентоспроможність вітчизняного спорту. У той же час, стан функціонування фізичної культури і спорту в Україні характеризується збільшенням і кристалізацією проблем у цій сфері, особливо серед фізкультурно-спортивної діяльності молоді, яка забезпечує соціетальне існування держави з розвиненою системою публічного управління, правових, соціальних та інших інститутів. На цій підставі вважаємо, що вирішення вищезазначених проблем має відбуватися в межах удосконалених механізмів державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності в Україні.

Удосконалення процесу державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності вимагає науково-теоретичного обґрунтування системи пріоритетних напрямів, що забезпечують розвиток такої діяльності в закладах вищої освіти. В останні роки в Україні реалізовано низку заходів, спрямованих на розвиток фізкультурної, спортивної й оздоровчої діяльності в структурі закладів вищої освіти. Так, розроблено та затверджено Міністерством освіти і науки України Стратегію фізичного виховання та спорту серед студентської молоді на період до 2025 року. Однак аналіз проблемних питань у цій сфері показує, що норми, покликані регулювати фізкультурно-спортивну діяльність студентської молоді, не відзначаються системністю. Оскільки при їхній розробці не враховані належним чином відповідні засади фундаментальної науки щодо реалізації планування, прогнозування та стратегування. Така ситуація спостерігається також під час реалізації державної політики у сфері фізичної культури та спорту на регіональному рівні. Відтак, сьогодні в Україні продовжуються наукові пошуки щодо шляхів розвитку механізмів державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності на всіх рівнях управління, що проявляються у прагненнях удосконалити правове поле, завершити реформування в означеній сфері та забезпечити сталий розвиток країни. Отже, необхідність наукового дослідження шляхів реалізації таких прагнень і

вирішення наявних проблемних питань у сфері державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності в Україні зумовили вибір теми дисертації.

Особливості формування та реалізації державної політики у сфері фізичної культури та спорту досліджувалися в наукових роботах зарубіжних і вітчизняних учених К. Андерсена, А. Бедворса, В. Базенко, М. Броніковські, О. Бьорка, С. Вавренюка, Т. Волянської, І. Гасюк, Н. Дацій, З. Дзюбинські, Ю. Довгенько, С. Домбровської, Дж. Домена, А. Дубогай, М. Зубалій, Х. Едвардса, В. Кольчак, В. Кононовича, В. Куделко, Л. Левків, Дж. Лоя, П. Макінтоша, М. О'Доннелла, Ф. Олсена, Н. Павлій, І. Парубчака, Р. Паффенбергера, В. Платонова, І. Рибчича, С. Сінгаєвського, С. Сінгаєвського, Р. Сіренко, В. Сисюк, В. Сиченка, О. Шабтали, К. Шафранека, О. Шияна, С. Шевченка, З. Чендровські, Н. Ярової, І. Янсена та ін.

Не применшуючи наукових здобутків вчених, можемо констатувати, що вимагають комплексного відображення питання щодо оновлення організаційного та правового механізмів державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності в Україні через тривале затягування в завершенні реформування структури та функцій профільного міністерства, не забезпечення ним повсюдного розвитку фізично здорової молоді, низький рівень результативності регіональної державної політики та ін. Комплекс наявних проблемних питань підтверджує актуальність цього дисертаційного дослідження, його важливість, наукову новизну, а також зумовлює мету, завдання, предмет, об'єкт і практичне впровадження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження проведено в межах науково-дослідних робіт, що виконувались навчально-науково-виробничим центром Національного університету цивільного захисту України, зокрема, за темою «Розробка механізмів державного управління соціально-економічною сферою та її галузями в контексті забезпечення безпеки українського суспільства» (ДР № 0118U001007). У межах цієї теми автором обґрунтовано підходи до вдосконалення організаційного механізму державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності в Україні.

Мета та завдання дослідження. *Метою* дисертаційної роботи є визначення науково-теоретичних засад щодо формування механізмів державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності й розроблення практичних рекомендацій з удосконалення цих механізмів в Україні.

Зважаючи на поставлену мету дисертаційного дослідження, визначено та вирішено такі науково-теоретичні та практико орієнтовані *завдання*:

- визначити структуру механізмів державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності;
- систематизувати закордонні практики реалізації державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності;
- проаналізувати стан функціонування організаційного механізму державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності в Україні, визначивши проблеми трансформації системи такого регулювання;

- охарактеризувати стан функціонування правового механізму державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності в Україні;
- запропонувати напрями розвитку організаційного механізму державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності в Україні;
- обґрунтувати підходи до вдосконалення правового механізму державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності в Україні.

Об'єкт дослідження – державне регулювання сферою фізичної культури та спорту.

Предмет дослідження – механізми державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності в Україні.

Методи дослідження. Методологічну базу дисертаційної роботи становить низка способів наукового пізнання та загальнонаукових методів, що є необхідними для проведення цього дослідження. Воно ґрунтується на фундаментальних положеннях і працях науковців з питань публічного управління й адміністрування.

При цьому дисертаційне дослідження побудовано на *концептуальному, комплексному та організаційно-функціональному підходах*. Їхній базис становить сукупність методів, а саме: 1) *аналізу, синтезу й логічного абстрагування* (під час визначення структури механізмів державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності); 2) *теоретизування й історичної формалізації* (з метою дослідження генези правового механізму державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності); 3) *порівняльного аналізу й опису* (з метою дослідження закордонних практик реалізації державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності); 4) *індукції та дедукції* (під час обґрунтування перспективних напрямків удосконалення правового механізму державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності в Україні); 5) *моделювання й логічного узагальнення* (під час визначення підходів до розвитку організаційного механізму державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності в Україні) тощо.

Інформаційно-фактологічною базою дослідження є закони України, укази Президента України, нормативно-правові акти Уряду України, а також центральних органів виконавчої влади, аналітичні матеріали державних інституцій, статистична інформація Державної служби статистики України тощо.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у визначенні науково-теоретичних засад щодо формування механізмів державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності й розробленні практичних рекомендацій з удосконалення цих механізмів в Україні.

Наукова новизна результатів конкретизується в таких положеннях:
уперше:

- запропоновано напрями розвитку організаційного механізму державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності в Україні із застосуванням системного підходу, що дозволив обґрунтувати шляхи розвантаження інституційної системи державного регулювання в цій сфері від зайвих функцій, які гальмують процес розвитку її автономії, перехід на

ліберальний режим державного регулювання із залученням до нього територіального та корпоративного сегментів, а також уточнений алгоритм взаємодії таких сегментів із державними інституціями під час забезпечення розвитку зазначеної сфери та критеріїв їхнього оптимального поєднання;

удосконалено:

– наукові підходи до формування правового механізму державного регулювання у сфері фізкультурно-спортивної діяльності на регіональному рівні, що передбачають упровадження принципів стратегування як довгострокового планування сталого розвитку цієї сфери, з метою забезпечення якого запропоновано критерії оцінювання його ефективності й обґрунтовано форми упровадження;

– визначення стану функціонування організаційного механізму державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності в Україні як незадовільного, зважаючи на виявлені проблеми трансформації системи державного регулювання, для вирішення яких уточнено мету, завдання, суб'єктів, сфери та методи її реформування, а також обґрунтовано особливості забезпечення розвитку молодіжного спорту;

дістали подальшого розвитку:

– змістовна характеристика механізмів державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності, з акцентуванням на визначальній ролі серед них правового й організаційного механізмів, за допомогою використання яких суб'єкти державного управління забезпечують належне функціонування об'єкту державного впливу, конструкт розвитку якого представлено в межах теоретичного та практико-орієнтованого вимірів, що дозволили уточнити мету, завдання, принципи, функції, методи державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності;

– систематизація закордонних позитивних практик реалізації державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності, що характеризуються насамперед багаторівневою інституційною системою державного регулювання в цій сфері, яка (система) передбачає застосування прямих і непрямих методів державного впливу, масштаби використання яких визначаються ліберальною або інтервенціоністською моделлю державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності;

– генеза правового механізму державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності в Україні крізь призму згрупованих заходів державної політики, що відчуває вплив перехідного періоду, унаслідок чого не всі концептуальні засади отримують належне втілення, передбачаючи базову мету державної політики в цій сфері, яка полягає в забезпеченні загальної доступності необхідної інфраструктури для зайняття фізкультурно-спортивною діяльністю, що має різну соціальну спрямованість.

Практичне значення одержаних результатів полягає в можливості їхнього застосування в діяльності органів державної влади різних рівнів управління, що сприятиме підвищенню результативності реалізації державної політики у сфері фізичної культури та спорту в Україні.

Авторські пропозиції щодо забезпечення дієвої взаємодії структурних підрозділів регіональних органів публічної влади в напрямку забезпечення розвитку сфери фізичної культури та спорту враховані в організаційній роботі Департаменту молоді і спорту Дніпропетровської обласної державної адміністрації (довідка № 1737/0/246-23 від 27.12.2023 р.).

Науково-теоретичні положення дисертації щодо формування організаційного механізму державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності в Україні використані під час проведення лекцій і практичних занять із навчальної дисципліни «Організаційно-правові засади публічного управління та адміністрування» за програмою підготовки здобувачів вищої освіти за другим (магістерським) рівнем за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування» у Дніпровській академії неперервної освіти (акт № 18 від 13.02.2023 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійною науковою працею, теоретичні та прикладні результати якої отримано особисто здобувачем. Конкретний внесок здобувача в науковій праці, підготовленій у співавторстві, зазначений у списку опублікованих праць за темою дисертації [9].

Апробація результатів дисертації. Основні теоретичні положення та висновки дисертації були апробовані на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях, зокрема, тези було опубліковано за результатами: Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Державне управління у сфері цивільного захисту: наука, освіта, практика» (м. Харків, 2020 р.); Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Публічне управління у сфері цивільного захисту: освіта, наука, практика» (м. Харків, 2022 р.); XXXII Міжнародної наукової конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Наука і вища освіта» (2023 р., м. Запоріжжя).

Публікації. Основні положення дисертаційної роботи опубліковано в 9 наукових працях, із них: 5 статей у вітчизняних наукових фахових виданнях, 1 стаття у закордонному науковому журналі за напрямком і 3 тез доповідей на конференціях. Загальний обсяг публікацій автора відповідно до теми дослідження становить 4,85 друк. арк.

Структура дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (250 найменувань на 26 стор.) і додатків. Загальний обсяг роботи становить 246 стор., із них 202 стор. – це основний текст. Дисертація містить 9 рисунків і 8 таблиць.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дослідження, визначено стан її наукової розробленості, з'ясовано зв'язок із науковими програмами, планами, темами, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження, розкрито наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, наведено відомості про їхню апробацію й оприлюднення.

У першому розділі – «Теоретичні засади державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності» – охарактеризовано фізкультурно-спортивну діяльність як об'єкт державного управління, визначено сутність і класифікацію механізмів державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності, а також досліджено особливості формування механізмів державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності в зарубіжних країнах.

Розгляд фізкультурно-спортивної діяльності як об'єкту державного управління дав змогу стверджувати про доцільність характеристики такої діяльності в межах двох площин – теоретичної та практичної, що забезпечують інституційну реалізацію механізмів державного регулювання в межах об'єктового виміру. Отримані результати дослідження показали, що сфера фізичної культури та спорту передбачає розвиток відповідних суспільних та управлінських відносин, розвиток спортивної інфраструктури, закладів вищої освіти в напрямку забезпечення серед молоді здорового способу життя тощо. У цьому контексті, з одного боку, аргументовано загальні та специфічні цілі діяльності інституцій суспільного та державного сегментів у сфері фізкультурно-спортивної діяльності. А з другого боку, обґрунтовано класифікацію організацій, що надають послуги у сфері фізичної культури та спорту за критерієм «цільові установки діяльності».

Визначено наукові підходи до формування механізмів державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності – системний і організаційно-функціональний. На підставі дослідженої функціональної специфіки цих механізмів уточнено структуру системи державного управління сферою фізичної культури та спорту в Україні. Акцентовано, що механізми державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності є складовим елементом відповідної системи державного управління. При цьому аргументовано виокремлювати в структурі системи державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності такі складники: мету та завдання; управлінські принципи; основні функції державного управління; його методи та засоби.

Доведено, що саме методи державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності становлять основу функціонування правового й організаційного механізмів державного регулювання в означеній сфері. Серед цих методів державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності запропоновано виділяти: методи збирання інформації й аналізу інформації щодо структури та потенціалу державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності, вивчення громадських потреб у сфері фізичної культури та спорту, урахування думки громадськості в цьому напрямку соціального розвитку, а також прогностичні, організаційно-правові та інші ресурсні методи.

Узагальнено закордонні практики реалізації державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності, що передбачають застосування ліберального та інтервенціоністського підходів. Виявлено, що сьогодні в різних країнах світу (соціально й економічно розвинених, а також тих, що тільки стали на шлях забезпечення сталого розвитку) спостерігається актуалізація ролі державного впливу на відносини у сфері фізкультурно-спортивної діяльності.

Застосування ліберального та інтервенціоністського підходів покликано забезпечити умови для сталого функціонування національних та міжнародної систем спортивних відносин, захист інтересів учасників таких відносин. Відповідно встановлено, що автономність сфери фізичної культури та спорту забезпечується у двох відомих моделях – ліберальній та інтервенціоністській.

Проаналізовані моделі реалізації державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності передбачають використання прямих або непрямих (м'яких) методів державного впливу, що становлять базис для класифікації механізмів державного регулювання в зазначеній сфері. З'ясовано, що в країнах з високим рівнем економічного розвитку (у Великій Британії, Італії, Німеччині, США, Франції, Швейцарії та ін.) забезпечення розвитку сфери фізкультурно-спортивної діяльності здійснюється із застосуванням саме м'яких методів державного регулювання. Використання прямих методів державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності притаманне країнам з авторитарним і тоталітарним режимом правління (Китаї, Північна Корея та ін.).

З'ясовано, що за кордоном сформувалася багаторівнева інституційна система державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності. Найпоширенішою організаційною формою державних інституцій, що здійснюють державне регулювання в цій сфері, є міністерства (у Бразилії, Франції та ін.). В інших країнах повноваження у сфері фізкультурно-спортивної діяльності передані іншим органам виконавчої влади чи спеціальним координуючим органам, у тому числі на регіональний рівень (в Аргентині, Іспанії, США, Швейцарії та ін.). В інших країнах (Португалія, Венесуела, Коста-Ріка, Куба, Перу, Чилі) державне регулювання фізкультурно-спортивної діяльності здійснюють спеціально створені державні установи – університети. До того ж, у Австрії, Аргентині, Бразилії, Еквадорі та інших країнах до формування державної політики в цій сфері активно залучаються недержавні організації.

Отже, наголошується, що подальший розвиток державної політики в Україні у сфері фізкультурно-спортивної діяльності вимагає її розвантаження від зайвих функцій. Адже наразі вони гальмують процес розвитку автономії цієї сфери, а, отже, перехід на ліберальний режим державного регулювання шляхом залучення до процесу його реалізації територіальний і корпоративний сегменти. Ускладнення взаємодії цих сегментів із державними інституціями під час регулювання фізкультурно-спортивної діяльності в Україні визначає необхідність подальших науково-практичних досліджень з метою пошуку ефективних механізмів їх взаємодії та критеріїв їх оптимального поєднання. У цьому контексті визначено, по-перше, алгоритм формування організаційного механізму державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності в Україні (рис. 1). А по-друге, тенденції розвитку державного регулювання у сфері фізичної культури та спорту в Україні, що передбачають урахування Рекомендацій Комітету міністрів Ради Європи № CM/Rec (2011) «Про принцип автономності спорту в Європі».

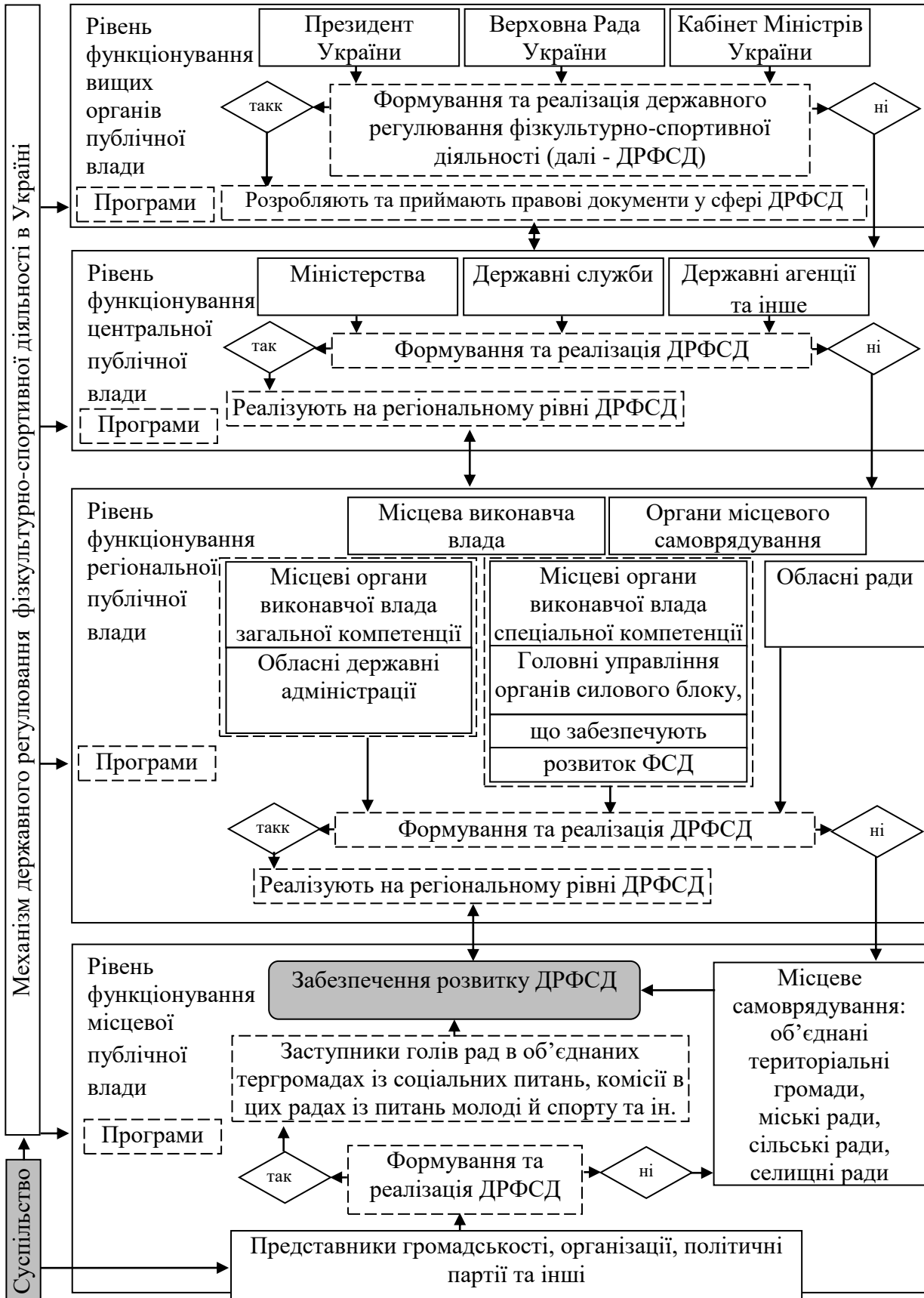

Рис. 1. Алгоритм формування та розвитку організаційного механізму державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності в Україні

Крім того, проведення ретроспективного аналізу нормативно-правового забезпечення процесів розвитку фізичної культури та спорту в країнах-членах ЄС (Європейської хартії зі спорту для всіх, Європейської спортивної хартії тощо) дозволило окреслити основні пріоритети суспільного розвитку у сфері фізичної культури та спорту в Україні, а також вимоги щодо їх імплементації у вітчизняне законодавство.

У другому розділі – *«Сучасний стан функціонування механізмів державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності в Україні»* – проаналізовано стан функціонування правового й організаційного механізмів державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності, а також визначено проблеми трансформації системи державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності в Україні.

Конкретизовано особливості побудови та функціонування організаційного механізму державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності за умов освітньої організації вищої освіти, тобто на локальному рівні (у ЗВО). Доведено, що організаційного механізму державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності представляє собою сукупність організаційних компонентів управлінського характеру, що забезпечують його ефективність. На основі наукового обґрунтування складників цього механізму формується цілеспрямована структура управління розвитком молодіжного спорту та визначаються оптимальні шляхи її реалізації в умовах освітньої організації вищої освіти.

Визначено, що мета організаційного механізму державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності – це підвищити її ефективність і розвиток молодіжного спорту, зокрема, у ЗВО. На цій підставі уточнено завдання державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності: 1) забезпечення реалізації алгоритму державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності з використанням ефективних можливостей організаційного інструментарію; 2) обґрунтування критеріальної основи ефективності діяльності суб'єктів керування розвитком молодіжного спорту тощо. Ці завдання зумовлюють визначення актуальних напрямків взаємодії суб'єктів державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності, алгоритм їх суб'єктно-об'єктних відносин, засоби, форми та методи управління.

Установлено, що у функціональному аспекті організаційний механізм державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності України не відзначається результативним застосуванням методів соціально-особистісного управління розвитком молодіжного спорту. Їх використання передбачає реалізацію таких основних управлінських функцій: прогнозування, планування, організації, координації, регулювання, стимулювання, обліку й аналізу стану розвитку об'єкту державного регулювання – фізкультурно-спортивної діяльності. Отже, результати проведеного дослідження засвідчили, що основними компонентами організаційного механізму державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності є: 1) теоретико-методичний компонент, що включає закономірності, принципи та функції управління, яке представляє

собою цілеспрямований організуючий державний вплив; 2) компонент фінансово-економічного впливу (табл. 1); 3) компонент нормативно-правового впливу. Запропонований компонентний склад цілком може бути використаний для обґрунтування шляхів розвитку організаційного механізму державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності на основі цілеспрямованого застосування сучасних наукових підходів.

Як видно з табл. 1, у період з 2013 р. по 2016 р. не було майже ніякої позитивної динаміки у підвищенні рівня державного фінансування сфери фізичної культури та спорту в Україні. Покращення ситуації почало спостерігатися у 2017 р., коли у 2 рази збільшилися видатки на фінансування такої сфери. Проте повномасштабна агресія РФ проти України внесла суттєві корективи в цей процес і в 2022 р. спостерігаємо зниження рівня державного фінансування фізкультурно-спортивної діяльності. Це пов'язано зі збільшенням витрат на забезпечення функціонування інших сфер суспільної життєдіяльності. Крім того, складності ситуації додає недостатня зацікавленість регіональних політичних еліт у формуванні дієвої державної політики у сфері фізкультурно-спортивної діяльності, що супроводжується також недостатньо опрацьованим характером розподілу предметів відання.

Таблиця 1

Стан державного фінансування фізкультурно-спортивної діяльності в Україні у період 2013–2022 р. (тис. грн.)

№ з/п	Рік	Сума
1	2013	5733845,70
2	2014	4410433,96
3	2015	5642999,13
4	2016	5110090,69
5	2017	9087350,37
6	2018	10778231,01
7	2019	9000660,40
8	2020	1477094,87
9	2021	107538147,12
10	2022	11951793,58

Отже, за результатами проведеного дослідження визначено проблеми організаційно-правового характеру в частині впровадження заходів реформування державної політики у сфері фізкультурно-спортивної діяльності. Ці заходи розуміються як конкретні обставини впливу певного суб'єкта реформування (держави) на об'єкт (фізична культура та спорт) із застосуванням конкретних засобів державного регулювання (правових, організаційних, економічних тощо). Наполягається, що заходи реформування повинні бути зорієнтовані на окремі категорії населення, а тому в загальному вигляді будуть заходами, що реалізуються в межах інших видів державної політики, відчуючи на собі вплив специфіки об'єкта державного регулювання.

У третьому розділі – «Шляхи вдосконалення механізмів державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності в Україні» – визначено напрями розвитку правового механізму державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності, обґрунтовано підходи до вдосконалення організаційного механізму державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності в Україні, а також методичні засади до вдосконалення системи державного регулювання в цій сфері.

Акцентовано, що сьогодні відсутнє повноцінне застосування системного підходу на всіх рівнях управління, яке передбачає розробку й упровадження стратегій розвитку фізичної культури та спорту. Щодо регіонального рівня, то визначено, що в деяких регіонах України розвиток фізичної культури та спорту визнано як важливий у цільових програмах, чимало з яких прийнято лише з окремих напрямів державної політики у цій сфері. Крім того, визначено, що на даний час деякі регіони не мають самостійних програм розвитку фізкультурно-спортивної галузі, що пояснюється пасивною позицією самої регіональної влади, а також поєднанням механізму здійснення різних видів політики (молодіжної, у сфері охорони здоров'я, освіти тощо). Навпаки, у регіонах, де розроблено та схвалено пакет документів із власними варіантами вирішення фізкультурно-спортивних проблем, спостерігається ситуація, за якої регіональна влада в повній мірі здатна досягати поставлених завдань. Наявність власної стратегії розвитку фізичної культури та спорту в окремо взятому регіоні має стати правилом, а не винятком. Проте встановлено, що в низці чинних регіональних стратегій державної політики у сфері фізкультурно-спортивної діяльності спостерігаються недоліки, які у своїй сукупності виступають значними бар'єрами в досягненні поставлених цілей і завдань.

На цій підставі обґрунтовуються напрями розвитку організаційного механізму державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності в Україні. Ці напрями передбачають урахування визначальних факторів проведення результативної державної політики, а саме: суб'єктів та форм розробки стратегії, співвіднесеність загальнодержавної та регіональної стратегії розвитку фізкультурно-спортивної діяльності, їхня відповідність фактичному стану функціонування сфери фізичної культури та спорту на регіональному рівні, а також низка змістовних компонентів, що окреслюють цілі, завдання, проблеми та заходи, необхідні проведення ефективної державної політики у сфері фізкультурно-спортивної діяльності.

Очевидно, що на центральному рівні формулюються основні цілі, завдання, принципи та методи здійснення державної політики у сфері фізичної культури та спорту, тобто визначається модель відносин у цій сфері. З урахуванням своїх особливостей кожен регіон має офіційно зафіксувати їх у власних стратегіях розвитку фізичної культури та спорту. Тим самим регіон має право зробити відступи від тих програмно-декларативних положень, які рекомендовані їм центральними органами виконавчої влади. Якщо державна політика, що впроваджується в регіоні, не має самостійних елементів, вона має повністю відповідати загальнодержавним вимогам у цій галузі.

Доведено, що забезпечення загальної доступності спортивної інфраструктури має становити базову мету державної політики у сфері фізкультурно-спортивної діяльності на всіх рівнях управління. Ця мета досягається шляхом реалізації відповідних заходів, умовно поділених ще на дві категорії. Перша група заходів покликана визначити реальні потреби населення заняття фізичною культурою та спортом, включаючи розвиток професійних послуг у цій галузі. Така категорія має виключно інформаційний характер і постійну тимчасову основу, оскільки забезпечує як майбутні заходи щодо створення спортивної інфраструктури, так і поточні дії щодо підтримки об'єктів фізичної культури та спорту в належному стані. Уважаємо, що друга група заходів пов'язана безпосередньо зі створенням й експлуатацією об'єктів фізичної культури та спорту, що вимагає завершення реформування системи державного регулювання в цій сфері. У дисертації наполягається, що заходи реформування повинні бути зорієнтовані на окремі категорії населення, а тому в загальному вигляді будуть заходами, що реалізуються в межах інших видів державної політики, відчуваючи на собі вплив специфіки об'єкта державного регулювання (табл. 2). Заходи державної політики у сфері фізкультурно-спортивної діяльності згруповані залежно від конкретних цілей і завдань, що визначаються факторами впливу та реформування на окремий сегмент фізкультурно-спортивної сфери. Відносини, що виникають унаслідок такого впливу, є специфічними формами здійснення державної політики, у т.ч. формами, що передбачають її реформування.

Виявлено, що в Україні державна політика у сфері фізкультурно-спортивної діяльності розрахована на такі категорії населення: спортсмени, молодь, доросле населення й особи з обмеженими фізичними можливостями. При цьому заходи державної політики мають спільні ознаки: розробка технічних регламентів, національних стандартів і зведення правил щодо проектування та будівництва спортивних об'єктів, а також правил сертифікації послуг та продукції. Інші заходи, що реалізуються державою у сфері фізкультурно-спортивної діяльності, орієнтовані на цільову аудиторію. Відтак, при реформуванні державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності мають враховуватися зазначені особливості.

Таблиця 2

**Особливості реформування системи державного регулювання
фізкультурно-спортивної діяльності в Україні**

Спорт вищих досягнень (олімпійський / інваспорт)	Спорт у системі освіти (молодіжний спорт)	Масовий та аматорський спорт	Прикладний спорт	Професійний спорт
<i>Мета та цілі реформування</i>				
- досягнення нових спортивних рекордів;	- цілісне виховання	- досягнення фізичного, соціального	- підготовка кадрів до заняття	- створення та проведення спортивних

- підвищення престижу країни на міжнародній арені	особистості	та психологічного благополуччя нації; - підвищення якості життя населення	професійної діяльністю	культурно-масових заходів із забезпеченням безпеки населення; - отримання прибутку та раціональне його використання
- популяризація здорового способу життя	- виявлення та підтримка перспективних спортсменів на локальному рівні		- популяризація здорового способу життя	
<i>Завдання реформування</i>				
- створити ефективну систему	- створити систему мотивації до	- створити систему мотивації до	- створити ефективну систему	- створити економічно вигідну
підготовки спортсменів	заняття спортом на всіх етапах навчання молодого покоління	розвитку масового й аматорського спорту та бажання займатися фізичною культурою	підготовки кадрів для забезпечення розвитку сфери фізичної культури та спорту	систему щодо проведення спортивних і культурно-масових заходів із забезпеченням безпеки населення
<i>Суб'єкти реформування</i>				
Міністерство молоді та спорту, Національний олімпійський комітет, Національні федерації видів спорту, спортклуби, центри олімпійської підготовки та ін.	Міністерство освіти і науки, асоціації навчальних закладів, ЗВО, школи, студентські та шкільні ліги за видам спорту та ін.	Регіональні органи публічної влади, спортивні установи різних форм власності	Профільні міністерства, профільні ФСТ, профільні федерації та клуби	Професійні ліги, професійні клуби, відповідні національні федерації
<i>Методи реформування</i>				
Державна підтримка через систему грантів / конкурсів проєктів/ державного замовлення для Національних федерацій	Державна підтримка через систему грантів / конкурсів для студентських та шкільних ліг за видам спорту	Підтримка регіональними органами публічної влади через систему грантів / конкурсів / замовлень для ДЮСШ та ін.	Підтримка профільними міністерствами та відомствами через систему грантів / конкурсів	Вільний ринок

Визначено, що не всі впроваджувані державою заходи, зокрема, які входять у зазначені групи, закріплені на законодавчому рівні, що ускладнює їх результативну реалізацію. Свідченням цього є положення Стратегії розвитку фізичної культури та спорту на період до 2028 р., Державної цільової соціальної програми у сфері фізичної культури та спорту на період до 2024 р. тощо. На цій підставі обґрунтовується необхідність удосконалення чинної правової бази України в досліджуваній сфері в таких основних напрямках:

1) слід закріпити уточнені завдання реалізації організаційного механізму державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності в Україні, а саме: а) активізація спортивно-масових заходів серед молоді; б) оптимізація взаємодії фізкультурно-спортивних структур на рівні ЗВО; в) створення умов для реалізації сучасних концепцій управління спортивним рухом молоді загалом і здобувачів вищої освіти зокрема; г) забезпечення цілеспрямованого організуючого впливу засобів та методів фізичної культури та спорту на здобувачів вищої освіти з метою їх особистісного фізкультурно-спортивного розвитку та професійного вдосконалення. Аргументовано, що реалізація запропонованих завдань державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності вимагає розвантаження інституційної системи державного регулювання в цій сфері від зайвих функцій, які гальмують процес розвитку її автономії, перехід на ліберальний режим регулювання із залученням до нього територіального та корпоративного сегментів;

2) доцільно закріпити уточнені критерії ефективності функціонування організаційного механізму державного регулювання у сфері фізичної культури та спорту, зокрема, із позиції забезпечення розвитку молодіжного спорту в ЗВО. Як провідний критерій для оцінювання цього механізму державного регулювання визнано нормативно-правове й економічне забезпечення, необхідне для розвитку фізкультурно-спортивної діяльності. Ці критерії рекомендовано закріпити в чинній нормативно-правовій базі України. Крім того, виявлені результати дослідження засвідчили достовірність зв'язку фізкультурно-спортивної діяльності зі ступенем прояву необхідних професійних якостей і навичок. Зважаючи на важливість розвитку таких якостей, обґрунтовано, необхідність впровадження в ЗВО інноваційних освітніх технологій, що сприяють переходу до соціально-особистісного виду управлінської культури.

Отже, загальна концепція державного регулювання у сфері фізкультурно-спортивної діяльності в Україні передбачає завершення реформування. За сучасних умов державне регулювання в зазначеній сфері відчуває вплив перехідного періоду, унаслідок чого не всі її концептуальні засади отримують належне втілення. Загальна доступність фізкультурно-спортивної інфраструктури наразі тільки набуває обрисів, необхідних для розвитку фізкультурно-спортивної діяльності. Виходячи з цього, постає питання доцільності приведення процесів формування державного регулювання у сфері фізкультурно-спортивної діяльності в легітимні чітко окреслені межі. На вирішення цього питання й спрямоване дане дисертаційне дослідження.

ВИСНОВКИ

У дослідженні запропоновано вирішення актуального для науки публічного управління науково-прикладного завдання, яке полягає у визначенні науково-теоретичних засад щодо формування механізмів державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності й розробленні практичних рекомендацій з удосконалення цих механізмів в Україні.

Результати досліджень уможливають отримання таких висновків:

1. Із урахуванням загальних положень фундаментальної науки щодо побудови стреми державного управління визначено структуру механізмів державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності. Серед елементів таких механізмів державного регулювання в зазначеній сфері виокремлено: 1) мету та завдання, що передбачають забезпечення належного функціонування об'єкту державного впливу (тобто сфери фізичної культури та спорту); 2) загальні та спеціальні принципи державного регулювання (науковості, системності, єдності, публічності, ефективності та результативності тощо); 3) основні функції державного регулювання (плануючо-прогностичну, організаційну, моніторингову, діагностичну, мотиваційну, коригуючу); 4) методи державного регулювання (методи збирання інформації й аналізу інформації щодо структури та потенціалу державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності, вивчення громадських потреб у сфері фізичної культури та спорту, урахування думки громадськості в цьому напрямку соціального розвитку, а також прогностичні, організаційно-правові та інші ресурсні методи). Обґрунтовано, що ці методи державного впливу становлять підґрунтя для функціонування правового й організаційного механізмів державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності.

2. Систематизовані закордонні практики реалізації державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності, що відзначаються багаторівневою інституційною системою державного регулювання в цій сфері: 1) найпоширенішою організаційною формою зазначеної системи є міністерства (у Бразилії, Китаї, Франції та ін.); 2) повноваження у сфері фізкультурно-спортивної діяльності передані іншим органам виконавчої влади чи спеціальним координуючим органам, у т.ч. на регіональний рівень (в Аргентині, Іспанії, США, Швейцарії та ін.); 3) державне регулювання фізкультурно-спортивної діяльності здійснюють спеціально створені державні установи – університети (у Португалії, Венесуелі, Коста-Ріці, Кубі, Перу, Чилі); 4) до формування державної політики в зазначеній сфері активно залучаються недержавні організації (в Австрії, Аргентині, Бразилії, Еквадорі та ін.). Крім того, виявлено, що залежно від моделі державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності (ліберальної або інтервенціоністської) можуть застосовуватися прямі та непрямі методи державного впливу. З'ясовано, що обсяги їхнього використання залежать від режиму правління та рівня економічного розвитку окремо взятої країни.

3. Визначено стан реалізації організаційного механізму державного

регулювання фізкультурно-спортивної діяльності в Україні як незадовільний. Аргументовано, що причинами цього є неврахування загальних і спеціальних принципів фундаментальної науки «Публічне управління та адміністрування», на підставі чого рекомендовано вдосконалити організаційно-правове забезпечення державної політики в зазначеній сфері. Зокрема, наполягається на закріпленні в межах чинної вітчизняної нормативно-правової бази запропонованих критеріїв ефективності організаційного механізму державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності з позиції забезпечення розвитку молодіжного спорту на локальному рівні. Як провідний критерій аналізованого організаційного механізму державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності визнано нормативно-правове й економічне забезпечення, необхідне для розвитку такої діяльності. Виявлені результати також засвідчують достовірність зв'язку цього виду діяльності з реформуванням системи державного регулювання. На цій підставі уточнено мету, завдання, суб'єктів, сфери та методи її реформування, спрямованого на забезпечення переходу від командно-адміністративного до соціально-особистісного виду управлінської культури.

4. Охарактеризовано генезу правового механізму державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності в Україні із використанням методу історичної формалізації. Цей метод дозволив підтвердити авторську позицію щодо ускладненості функціонування досліджуваного правового механізму державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності, яка відчуває вплив перехідного періоду. Унаслідок цього не всі концептуальні засади отримують належне втілення, хоча передбачають базову мету державної політики в цій сфері – забезпечення загальної доступності необхідної інфраструктури для зайняття фізкультурно-спортивною діяльністю. Свідченням цього є проаналізовані положення Стратегії розвитку фізичної культури та спорту на період до 2028 р., Державної цільової соціальної програми у сфері фізичної культури та спорту на період до 2024 р. тощо. Акцентовано, що фізкультурно-спортивна діяльність має різну соціальну спрямованість, адже залежить від зацікавленості тих чи інших категорій населення. З урахуванням цього систематизовано заходи державної політики у сфері фізкультурно-спортивної діяльності в Україні.

5. Обґрунтовано визначення наукових підходів до вдосконалення правового механізму державного регулювання у сфері фізкультурно-спортивної діяльності на регіональному рівні. Ці підходи передбачають упровадження принципів стратегування як довгострокового планування сталого розвитку цієї сфери. Визначено, що регіональні стратегії фізкультурно-спортивної політики в залежності від орієнтації на загальнодержавну стратегію розвитку фізичної культури та спорту можна поділити на три групи: стратегії центрального типу; стратегії регіонального типу; стратегії змішаного типу. Доведено, що поєднання загальнодержавних і регіональних інтересів у здійсненні державної політики регіонів у сфері фізичної культури і спорту можливо при змішаному типі стратегії, коли закріплені на центральному рівні цілі та завдання

співвіднесені з регіональними проблемами фізкультурно-спортивного сектора та конкретизовані з урахуванням можливостей регіону самостійно вирішити їх на своїй території. Виявлено, що такий вид регіональної стратегії розвитку сфери фізичної культури та спорту отримав втілення у переважній більшості регіонів. З метою забезпечення розвитку такої сфери обґрунтовано критерії оцінювання його ефективності.

6. Із застосуванням SWOT-аналізу, програмно-цільового та інших методів визначено перспективні напрями розвитку організаційного механізму державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності в Україні. При цьому особливості розвитку організаційного механізму державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності в Україні розкрито в межах запропонованого алгоритму. Він передбачає результативну взаємодію територіального та корпоративного сегментів із державними інституціями під час забезпечення розвитку зазначеної сфери, а також уточнені критерії їхнього оптимального поєднання. У цьому контексті обґрунтовано, по-перше, шляхи розвантаження вітчизняної інституційної системи державного регулювання в цій сфері від зайвих функцій, які гальмують процес розвитку її автономії та перехід на ліберальний режим державного регулювання із залученням до нього державного, територіального та корпоративного сегментів. А по-друге, необхідність удосконалення чинної правової бази України в досліджуваній сфері в основних напрямках.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у фахових наукових виданнях з публічного управління:

1. Горін А.В. Physical and sports activities as an object of state administration // Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія: Державне управління. 2020. № 1 (12). С. 294–299. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/18672/1/journal12.20.pdf>.

2. Горін А.В. Закордонний досвід функціонування механізмів державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності // Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія: Державне управління. 2020. № 2 (13). С. 336–344. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/18688/1/vdu13.pdf>.

3. Горін А.В. Проблеми реалізації державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності в Україні // Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія: Державне управління. 2023. № 2 (19). С. 245–252.

4. Горін А.В. Перспективи розвитку механізмів публічного управління у сфері фізичної культури та спорту молоді в Україні // Наукові перспективи. 2023. Вип 9 (39). С. 107–117.

5. Gorin A.V. Peculiarities of the functioning of the organizational and legal mechanism of physical culture and sports activities abroad // Public administration and state security aspects. 2023. Vol. 2. Pp. 73–85. URL: <http://passa.nuczu.edu.ua/>

en/archive/128-gorin-a-peculiarities-of-the-functioning-of-the-organizational-and-legal-mechanism-of-physical-culture-and-sports-activities-abroad.

Статті в закордонних виданнях за напрямком:

6. Горін А.В. Особливості виникнення та розвитку суб'єктно-об'єктних відносин у системі державного управління фізкультурно-спортивною діяльністю // *Věda a perspektivy*. 2023. Vol. 10 (29). Pp. 129–137.

Тези конференцій:

7. Горін А.В. Аналіз сучасного концепту державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності // *Державне управління у сфері цивільного захисту: наука, освіта, практика: матеріали Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції (м. Харків, 18–19.03.2020 р.)* / за заг. ред. В.П. Садкового. Харків : НУЦЗУ, 2020. С. 188–190.

8. Горін А.В. Проблеми функціонування механізмів державного регулювання у сфері фізичної культури та спорту молоді в Україні // *Публічне управління у сфері цивільного захисту: освіта, наука, практика: матеріали Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції (18.03.2022 р., м. Харків)*. Харків: НУЦЗУ. 2022. С. 198–199.

9. Горін А.В., Сиченко В.В. Правова диференціація механізмів державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності в Україні // *Наука і вища освіта : матеріали XXXII Міжнародної наукової конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (08.11.2023 р., м. Запоріжжя)*. 2023.

Особистий внесок: визначено генезис організаційно-правового механізму державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності в Україні.

АНОТАЦІЯ

Горін А.В. Механізми державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності в Україні – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління. – Національний університет цивільного захисту України. – Харків, 2024.

У дисертації запропоновано розв'язання актуального конкретного наукового завдання, яке полягає в науково-теоретичному обґрунтуванні й розробленні практичних рекомендацій щодо вдосконалення механізмів державної політики у сфері цифровізації правового регулювання в Україні. Для цього визначено структуру механізмів державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності. Систематизовано закордонні практики реалізації державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності. Проаналізовано

стан функціонування організаційного механізму державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності в Україні, визначивши проблеми трансформації системи такого регулювання. Охарактеризовано стан функціонування правового механізму державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності в Україні. Запропоновано напрями розвитку організаційного механізму державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності в Україні. Обґрунтовано підходи до вдосконалення правового механізму державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності в Україні.

Ключові слова: механізми державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності, організаційний механізм, правовий механізм, молодь, органи публічної влади, оцінювання.

ANNOTATION

Gorin A.V. Mechanisms of state regulation of physical culture and sports activities in Ukraine – Qualifying scientific paper, as the manuscript.

Thesis for the scientific degree of a Candidate of Science in Public Administration, speciality 25.00.02 – mechanisms of public administration. – National University of Civil Protection of Ukraine. – Kharkiv, 2024.

The paper offers a solution to a topical and specific applied scientific task in the field of science of public governance and administration, i.e. the determination of scientific and theoretical framework for government regulation of physical culture and sport, as well as the development of practical recommendations aimed at the improvement of these mechanisms in Ukraine.

The main body of the paper consists of the author's suggestions, which for the first time put forward the areas for development of organizational mechanism of government regulation of physical culture and sport in Ukraine. Within these areas, the ways of liberating the institutional system of government regulation in this field from unnecessary functions, which hinder the process of development of its autonomy, were substantiated. Based on this and taking best foreign practices into account, the necessity of transition to the liberal model of government regulation was proved. It stipulates an active attraction of territorial and corporate segments to this process, as well as their efficient interaction with state institutions in the process of development of the indicated field and the criteria of their optimal combination. The complicated interaction of these segments with state institutions in the process of regulation of physical culture and sport in Ukraine determines the necessity of further scientific and practical research in order to find effective mechanisms of their interaction and the criteria of their optimal combination. In this context, the following aspects were determined. First, it is the algorithm of the development of organizational mechanism of government regulation of physical culture and sport in Ukraine. And second, it is the tendencies of the development of government

regulation of physical culture and sport in Ukraine, which must be based on the Recommendations of the Committee of Ministers of the Council of Europe No. CM/Rec. (2011) on the principle of autonomy of sport in Europe.

Another part of the paper is devoted to the provisions which demonstrate the improvement of scientific approaches to the formation of the legal mechanism of government regulation in the field of physical culture and sport at the regional level. These approaches stipulate the introduction of the principles of strategizing as a long-term planning of sustainable development of this field for the purposes of which the criteria of assessment of its effectiveness were proposed and the forms of introduction were substantiated.

Moreover, the paper also improves the determination of the state of functioning of organizational mechanism of government regulation of physical culture and sport in Ukraine defining it as unsatisfactory based on the discovered problems in the transformation of the system of government regulation. In order to solve these problems, the purpose, tasks, subjects, fields and methods of its reformation were specified, and the peculiarities of the development of youth sports were substantiated.

The paper further developed a meaningful characteristic of the mechanisms of government regulation of physical culture and sport with the focus on the fact that the determinant role among them belongs to the legal and organizational ones. It is emphasized that they trigger the movement of static elements of government regulation. With their help, the subjects of government regulation ensure the proper functioning of the objects of government impact, the construct of the development of which is represented within the framework of theoretical and practice-oriented dimensions.

The foreign best practices in the field of implementation of government regulation of physical culture and sport were systematized. It was found out that they are characterized by multilevel institutional system of government regulation in this field. The scales of functioning of this system are determined by liberal and interventionist model of government regulation of physical culture and sport. Moreover, it was determined that depending on the model of government regulation of physical culture and sport, the direct and indirect methods of government impact may be applied.

The paper assesses the state of implementation of government regulation of physical culture and sport in Ukraine as unsatisfactory. On these grounds it is recommended to improve the organizational and legal support of state policy in the indicated field. The discovered results also prove the reliability of the connection of physical culture and sport with the reformation of the system of government regulation. Based on this, the purpose, tasks, subjects, fields and methods of its reformation aimed at transition from the command and administration type of administrative culture to the social and personal one were specified.

Keywords: mechanisms of state regulation of physical culture and sports activities, organizational mechanism, legal mechanism, youth, public authorities, evaluation.

Відповідальний за друк *Сиченко В.В.*

Підписано до друку 17.03.2024 р.
Формат 60x84 ¹/₁₆. Обл.-вид. арк. 0,9.
Гарнітура Таймс. Тираж 100 прим.

Віддруковано з оригінал-макета в друкарні ФОП Леонов Д.С.
61023, м. Харків, вул. Весніна, 12, тел. (057) 717-28-80.